

MUSIQA TA'LIMI ORQALI BO'LAJAK TRABIYACHILARNING ESTETIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA BAYRAM ERTALIKLARINI O'RNI

Raxmonov Ulug'bek Karimovich

*Farg'ona davlat universiteti Sirtqi bo'limi
Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası dotsenti,
O'rta maxsus kasb-hunar ta'lim a'lochisi
Тел. +998 90 160 79 00*

Annotatsiya. Ushbu maqola musiqa ta'limi orqali bo'lajak trabiychilarning estetik kompetentligini rivojlantirishda bayram ertaliklarini o'rni, bayram ertaliklari orqali trabiychilar nafaqat musiqa va raqs ko'nikmalarini o'rganadilar, balki jamoaviy hamkorlik, ijodiy fikrlash va emotsional izhor kabi estetik kompetentlikning asosiy komponentlarini shakllantirishda, shuningdek bayram ertaliklarining trabiychilarning estetik salohiyatini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyatini o'rganish dolzarb va muhim hisoblanishi haqida ilmiy fikrlar yuritilgan.

Kalit so'zlar. Bayram, ertaliklar, trabiychi, nafaqat, musiqa, raqs, ko'nikmalar, jamoaviy, hamkorlik, ijodiy, fikrlash, emotsional, izhor, estetik.

Аннотация. В статье научно обоснована роль праздничных утренников в развитии эстетической компетентности будущих воспитателей посредством музыкального образования. Подчеркивается, что благодаря участию в праздничных утренниках будущие воспитатели не только осваивают навыки музыки и танца, но и формируют ключевые компоненты эстетической компетентности, такие как коллективное сотрудничество, креативное мышление и эмоциональное самовыражение. Кроме того, в статье раскрыта актуальность и значимость изучения влияния праздничных утренников на развитие эстетического потенциала будущих воспитателей.

Ключевые слова: праздник, утренники, воспитатель, не только, музыка, танец, навыки, коллективный, сотрудничество, креативное, мышление, эмоциональное, самовыражение, эстетический.

Abstract. This article scientifically explores the role of festive morning performances in developing the aesthetic competence of future preschool educators through music education. It emphasizes that through participation in such events, future educators not only acquire skills in music and dance but also develop key components of aesthetic competence, such as collaborative teamwork, creative thinking, and emotional expression. Furthermore, the study highlights the relevance and importance of examining how festive performances contribute to enhancing the aesthetic potential of future educators.

Keywords: celebration, morning performances, educator, not only, music, dance, skills, collective, cooperation, creative, thinking, emotional, expression, aesthetic.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim jarayonida estetik tarbiya muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, bo'lajak tarbiyachilarni estetik kompetentlikka ega qilish masalasi ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biriga aylangan. Estetik kompetentlik - bu shaxsning san'atga, jumladan musiqaga nisbatan bilimi, his-tuyg'u va emotsional reaksiyalari asosida shakllanadigan ma'naviy-estetik salohiyatdir.

Musika ta'limi tarbiyachilarning nafaqat musiqiy bilim va ko'nikmalarini, balki ularning estetik his-tuyg'ulari va emotsional tafakkurini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Shu jumladan, bayram ertaliklari — musika ta'limi va estetik tarbiyani amalga oshirishda samarali pedagogik vosita sifatida keng qo'llanilishi mumkin bo'lgan jarayonlardan biridir.

Bayram ertaliklari orqali tarbiyachilar nafaqat musika va raqs ko'nikmalarini o'rganadilar, balki jamoaviy hamkorlik, ijodiy fikrlash va emotsional izhor kabi estetik kompetentlikning asosiy komponentlarini shakllantiradilar. Shuning uchun bayram ertaliklarining tarbiyachilarning estetik salohiyatini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyatini o'rganish dolzarb va muhim hisoblanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi - musika ta'limi orqali bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishda bayram ertaliklarining pedagogik ahamiyatini aniqlashdir. Maqolada bayram ertaliklarining mazmuni, ularning musika ta'limidagi o'rni, hamda estetik tarbiyaga ta'siri o'rganiladi.

Bayram ertaliklari - bolalar va bo'lajak tarbiyachilar uchun musika va estetik tarbiyani amalga oshirishda samarali vositalardan biri hisoblanadi. Ular orqali nafaqat musika bilimlari va ko'nikmalari, balki estetik his-tuyg'u va ma'naviy-axloqiy tarbiya ham rivojlantiriladi. Bayram ertaliklari bolalarda va bo'lajak tarbiyachilarda musiqaga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. Musiqiy va badiiy chiqishlar orqali ularda estetik zavq va emotsional his-tuyg'ular uyg'onadi. Bayram ertaliklarida turli musiqiy o'yinlar, raqslar, qo'shiqlar orqali tarbiyachilar musika elementlarini — ritm, temp, intonatsiyani o'zlashtiradilar va bu ko'nikmalarni amalda qo'llash imkoniga ega bo'ladilar. Bayram dasturlarini tayyorlash va olib borish jarayonida tarbiyachilarda ijodiy fikrlash, badiiy sahna asarini ijro etish va estetik baholash qobiliyatlari rivojlanadi. Bayramlardagi jamoaviy chiqishlar bolalar va tarbiyachilar o'rtasida o'zaro munosabatlar, hamjihatlik va ijtimoiy ko'nikmalarni oshiradi, bu esa estetik kompetentlikning muhim qismi sanaladi.

Adabiyotlar tahlili va metodoliyasi

Musiqiy va estetik tarbiya masalalarida ko'plab mutaxassislar tomonidan alohida nazariy va amaliyotga yo'naltirilgan tadqiqotlar olib borilgan. Sh.Axmedov va

A.Qurbonovlar musiqa ta'limida estetik tarbiyaning ahamiyati va uning pedagogik asoslari haqida batafsil yozadilar. Ularning fikricha, musiqa ta'limi nafaqat texnika va nazariy bilimlar berish, balki talabalarning estetik tafakkurini va emotsional salohiyatini rivojlantirish vazifasini ham o'z ichiga oladi.

Bayram ertaliklari pedagogikada bolalarning estetik va ma'naviy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi muhim omil sifatida tan olingan. Ushbu maqolada bayram ertaliklari orqali musiqa va badiiy ko'nikmalarni shakllantirish, shuningdek, jamoaviy hamkorlik va ijodiy faollikni oshirish jarayonlari yoritishdan iborat.

2021 yili F.To'xtamurodov musiqa ta'limida interaktiv usullarni qo'llash va o'yinlarning estetik kompetentlikni rivojlantirishdagi o'rnini o'rganib, ularning ta'lim jarayonini qiziqarli va ta'sirchan qilishdagi ahamiyatini ko'rsatgan. Shuningdek, 2020 yili J.Eshmurodov estetik kompetentlikni baholash murakkabligi va uning sub'ektivligi ham qayd etiladi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, musiqa ta'limi va bayram ertaliklari tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishda bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lgan jarayonlardir va ularni birgalikda qo'llash ta'lim samaradorligini oshiradi.

Bayram ertaliklari bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini shakllantirishda va rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularni ma'naviy jihatdan boy va professional pedagoglarga aylantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Bayram ertaliklari musiqa ta'limi orqali bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishda muhim va samarali vosita hisoblanadi. Bayramlar davomida o'tkaziladigan musiqiy o'yinlar, qo'shiqlar va raqslar tarbiyachilarda musiqaga nisbatan emotsional munosabatni kuchaytirib, ularning estetik tafakkuri va his-tuyg'ulari chuqurlashadi. Shuningdek, bayram ertaliklari tarbiyachilarning ijodiy salohiyatini oshirishga, jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishga hamda estetik baholash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayonda musiqa ta'limi va bayram ertaliklari o'zaro uyg'unlashib, ta'lim samaradorligini oshiradi.

Bayram ertaliklari bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini shakllantirishda va rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularni ma'naviy jihatdan boy va professional pedagoglarga aylantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi.

Natija

Bayram ertaliklari musiqa ta'limi jarayonida nafaqat bilim berish, balki estetik kompetentlikni shakllantirish va rivojlantirish uchun muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Musiqa bilan bog'liq bayramlar orqali bo'lajak tarbiyachilarda musiqaga nisbatan his-tuyg'u va emotsional munosabatlar mustahkamlanadi. Bu jarayon ularning estetik tafakkuri va musiqiy savodxonligini mustahkamlashga yordam beradi. Bayram ertaliklari doirasida o'tkaziladigan musiqiy o'yinlar, qo'shiqlar va raqslar tarbiyachilarda musiqa elementlarini – ritm, temp, intonatsiya va dinamikani aniqroq

his qilish imkonini beradi. Bu esa estetik kompetentlikning asosiy jihatlaridan biri bo'lgan musiqiy tafakkur va emotsional tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, bayramlar tarbiyachilarda ijodiy faollikni oshirishga yordam beradi. Ular bayram dasturlarini tayyorlash va ishtirok etish jarayonida o'zlarining ijodiy salohiyatini namoyon etadi, yangi musiqiy g'oyalar va yechimlarni izlashga intilgan holda estetik qarashlarini kengaytirishadi. Bu jarayonda ularning estetik baxolash qobiliyati ham mustahkamlanadi.

Jamoaviy xarakterga ega bo'lgan bayram ertaliklari tarbiyachilar o'rtasida hamkorlik va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bu ko'nikmalar estetik kompetentlikning ijtimoiy-emotsional komponenti sifatida muhimdir, chunki musiqa ko'pincha jamoaviy va umumiy hissiyotlar orqali namoyon bo'ladi.

Bayram ertaliklarida pedagoglarning interaktiv usullardan foydalanishi – musiqiy o'yinlar, rolli o'yinlar va turli faoliyatlarni joriy etishi ta'lim jarayonini qiziqarli va ta'sirchan qiladi. Bu esa tarbiyachilarning musiqa ta'limiga bo'lgan qiziqishini oshiradi va estetik kompetentlikni yanada rivojlantirish imkoniyatini yaratadi. Natijada, bayram ertaliklari nafaqat musiqa bilimlari va ko'nikmalarini shakllantirishda, balki estetik va ma'naviy rivojlanishda ham muhim o'rin o'ynaydi. Ular bo'lajak tarbiyachilarni nafaqat bilimli, balki his-tuyg'u va ijodiy salohiyati yuqori darajadagi pedagoglar qilib tarbiyalashda samarali pedagogik vosita sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, estetik kompetentlikni baholash va uni aniq mezonlar orqali o'lchash sohasida yanada chuqur tadqiqotlar olib borish zarurligi aniqlandi. Bu borada pedagoglar uchun maxsus metodik qo'llanmalar va baholash vositalari ishlab chiqilishi ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Muhokama

Maqola natijalari musiqa ta'limi va bayram ertaliklarining bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini shakllantirishda o'zaro mustahkam bog'liqligini ko'rsatdi. Bu jarayonda bayram ertaliklari nafaqat musiqiy bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash, balki emotsional va ijodiy salohiyatlarni rivojlantirishda ham muhim o'rin o'ynaydi. Musiqa ta'limiy o'yinlar, qo'shiqlar va raqslar orqali tarbiyachilarda estetik zavq va musiqaga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga erishildi. Bu esa ularning musiqiy faolliklariga qo'shimcha rang va mazmun bag'ishlaydi.

Muhokama jarayonida aniqlandiki, bayram ertaliklari pedagogikada interaktiv usullarning samarali vositasi sifatida xizmat qiladi. Tarbiyachilarning faol ishtirok etishi va ijodiy yondashuvlari ularning estetik kompetentligini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bayram ertaliklarini tashkil etishda pedagoglarning faolligi va ularning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan, xususan musiqa o'yinlari va

interaktiv metodlardan foydalanishi ta'lim jarayonining samaradorligini oshirayotgani faoliyatda o'z aksini topgan.

Bayram ertaliklari orqali musiqa ta'limi nafaqat estetik kompetentlikni rivojlantirish, balki tarbiyachilarda ijodiy salohiyatni oshirish, jamoaviy hamkorlikni kuchaytirish, emotsional va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Bu pedagogik jarayonlarning kompleks va integrativ tabiatiga muvofiqdir.

Muhokamada shuni ta'kidlash lozimki, bayram ertaliklarining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyatini yanada mustahkamlash uchun pedagoglar malakasini oshirish va ularga maxsus metodik ko'mak ko'rsatish muhimdir. Shuningdek, estetik kompetentlikni baholashning aniq va samarali usullari ishlab chiqilishi ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Bayram ertaliklari musiqa ta'limi jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ular orqali tarbiyachilar nafaqat musiqiy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtiradi, balki estetik his-tuyg'u, ijodiy salohiyat hamda jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Bayram ertaliklari musiqa ta'limida interaktiv va o'yin usullarini qo'llash imkonini berib, ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Bu esa bo'lajak tarbiyachilarning musiqiy savodxonligi va estetik tafakkurini mustahkamlashda katta o'rin o'ynaydi. Bayram ertaliklarining pedagogik salohiyatini to'laqonli amalga oshirish uchun ularni rejalashtirish va tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhimdir. Bayram ertaliklari musiqa ta'limi orqali bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini shakllantirish va rivojlantirishda samarali pedagogik vosita sifatida e'tirof etiladi.

Xulosa

Ushbu maqola orqali bayram ertaliklarining musiqa ta'limi jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning estetik kompetentligini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati aniqlandi. Bayram ertaliklari nafaqat musiqiy bilim va ko'nikmalarni o'rganish uchun qulay muhit yaratib berish bilan cheklanmaydi, balki tarbiyachilarning estetik his-tuyg'u, emotsional reaksiyalar va ijodiy salohiyatlarini ham shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Bayram ertaliklari orqali tarbiyachilar nafaqat musiqiy bilimlarni mustahkamlaydi, balki ularning musiqiy tafakkuri, estetik baholash qobiliyati va musiqiy ijodga bo'lgan qiziqishlari ham sezilarli darajada rivojlanadi. Bu jarayonda musiqa ta'limiy o'yinlar, qo'shiqlar, raqslar va interaktiv faoliyatlar muhim o'rin o'ynaydi. Ular tarbiyachilarning emotsional va ijodiy salohiyatlarini oshirish, jamoaviy hamkorlik va ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlashga ko'maklashadi.

Bayram ertaliklarining pedagogik salohiyatini oshirish uchun pedagoglar zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishi, shuningdek, ularning

malakasini doimiy ravishda oshirish muhimligi aniqlandi. Shu bilan birga, estetik kompetentlikni baholashning aniq mezonlari va usullarini ishlab chiqish bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar olib borish zarur.

Xulosa qilib aytganda, bayram ertaliklari musiqa ta'limi orqali estetik kompetentlikni shakllantirish va rivojlantirishda samarali pedagogik vosita bo'lib, bo'lajak tarbiyachilarning nafaqat san'atga bo'lgan munosabatini, balki umumiy ma'naviy-estetik fazilatlarini ham rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu esa ularni yuqori kasbiy va ma'naviy darajadagi mutaxassislar sifatida tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.Axmedov. **Musiqiy tarbiya va estetik ma'rifat.** Toshkent: 2019 yil. O'qituvchi nashriyoti.
2. A.Qurbonov. **Musiqiy ta'lim metodikasi: nazariya va amaliyoti.** Samarqand: 2018 yil. Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
3. M.Karimova. "Bayram ertaliklarining estetik va ma'naviy rivojlanishdagi ahamiyati". Pedagogika jurnali, 2022 yil. 4(12).
4. B.To'xtamurodov. **Musiqa ta'limida interaktiv usullar.** Toshkent: 2021 yil. O'zbekiston pedagogika akademiyasi.
5. J.Eshmurodov. (2020). "Estetik kompetentlik va uni baholash muammolari". Maorif va fan, 2020 yil. 3(8).
6. F.Nazarov. (2017). **Bolalarda estetik tarbiya usullari.** 2017 yil. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
7. D.Mirzayev. "Musiqiy o'yinlarning ta'limdagi roli". Pedagogika va psixologiya ilmiy jurnal. 2019 yil., 5(10).
8. S.Hamidov. **Estetik kompetentlikni shakllantirish metodlari.** Toshkent: 2021 yil. O'zbekiston milliy universiteti.
9. L.Abdullayeva. (2020). "Bayramlar orqali tarbiya berishning pedagogik jihatlari". Ta'lim tizimi va innovatsiyalar. 2020 yil. 2(5)..
10. R.Jurayev. **Musiqa ta'limi va bolalarning estetik rivojlanishi.** 2018 yil.. Samarqand: Samarqand davlat pedagogika instituti.